

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, Augusztus' 18-dikán 1818.

Északi Amerika.

A' Floridai történetek tsaknem kiszorítolag magokra vonták az Amérikai 's Nagy Britanniai irók' figyelmetességét: azonban még eddig minden ezen tárgyat illető tudósításaik tsak okoskodásokból állanak. Az Országlószékek egygyik részről se' adtakki még eddig semmi nemű hivatalos nyilatkoztatást. A' dologról való gondolkodások' módjákoz is még eddig tsak az ő újságíróik' okoskodásából vethetünk hozzá. Tehát mi is tsak ezekkel szolgálhatunk. A' Ministeri Kurir Londonban így beszéll a' maga természeti hangján: —

„Gondolják-é az Egygyesült Státusok, hogy az Európai pallérozott népekkel békességesen élhetnek, ha minden szentséges principiumokat lábaikkal összetapodnak? A' Floridák' elfoglalása nem tsak Spanyolországnak káros, hanem az Európaiak' kereskedésének is, kivált léppen pedig nekünk, Anglusoknak, különösen a' mi nyugoti Indiai kereskedésünkre nézve. Tudjuk mi azt, hogy az Egygyesült Státusok' ezélja ezen tartományoknak elfoglalásával az, hogy a' Bahamai tsatornát, a' Meksikói tengerre való kereskedési útát, bezárják. Ezt az útát mi, míg a' Spanyolok' hatalmától függött, nem féltettük, mivelhogy Spanyolország, igen meszsze van, 's osztán Spanyolországnak nints is elég erős hajós serege arra, hogy egy ilyen tengeri útát bezárhasson: az Egygyesült Státusok ellenben, mellyek minden iparkodás-

sokat arra fordították, hogy mennél nagyobb tengeri erőre szert tehessenek, a' mellyek ohajtják az arra való alkalmatosságot, hogy ellenünk háborut kezdhesenek, és a' mellyek némelly szerentsés környülállásaikra nézve elkevélyedvén, a' Floridai tengerpartokat a' magok hatalmuk alá hajtották: nekünk ott sok kárt tehetnék. Ide járul, hogy a' Floridai erdőekben nagyon jó hajóépítésre való fa és nagy bőséggel terem: az Egygyesült Státusoknak pedig hajó építésre nintsen jó fajok; 's ez az oka, hogy a' Floridák' elfoglalására már ily régen vágnak. Erre nézve igen fontos 's Nagy Britannia'nak méltóságához illő dolog, hogy nyilatkoztatást 's meghatározott feleletet kívánnyon az Egygyesült Státusoktól ezen tartományoknak elfoglalásáért. Nem kell nekünk semmit hajtannunk arra az elhírelt fogásra, hogy Generális Jackson nem jól értvén az elejébe adatott rendelést 's azontúl lépvén, tsak ebből történt volna Pensacolanak elfoglaltatása; akárhogy történt ez, számót kell azért adni; nekünk azon szavalkhoz kell magunkat tartanunk, mellyeket az Egygyesült Státusok' Elölülője a' Congressus-hoz intézett volt, midőn tavaly annak üléseit kinyitotta: — „Annak a' Generálisnak, így szollott vala ő, ki a' Seminolesek ellen rendeltetett seregeinket vezérli, oly rendelések adattak elejébe, hogy a' Floridák' határain túl ne lépjék, ha tsak az ellenségnek kergettetése nem fogja kívánni, 's a' Spanyolok mel-

lőségát ezen esetben is mindenütt megbetsülje, a' hol a' fenn-áll."

Egy későbbi levélben így beszélt ugyan ezen Ministeri újság: — „Új modi maxima a' nemzetek' törvényében, hogy valamely tartományt katonai erővel el lehessen foglalni, ha azt annak eddig volt ura el nem akarja adni. Legalább reménlhattuk volna, hogy az Egygyesült Státusok' Országlószéke az Európai Hatalmasságokat egy manifestum által tudósítja affelől, hogy mi indította egy ily lépésnek tételére. De úgy látszik, hogy ő e' helyett a' Bonaparte' politikáját akarja követni; előbb elveszi a' tartományokat, 's azután bocsátkozik ki megmagyarozására; hogy miért vette el. Hanem azok a' keserű gyümölcsök, melyeket ő ezen politikából kapott, más ditsősségszómjuzó Országlószékeknek is intésül szolgálhatnának. Északi Amerika csak azért sürgette most oly nagyon a' Seminoleseknek megzaboláztatását, mivelkgy látta, hogy Spanyolország el van gyengülve. De nagyon his lelkűség, azt az időt, melyben Spanyolország ily tehetetlen, választani oly dolgok' oly kívánságok' betöltetésének sürgetésére, melyek eddig is megvoltak, 's még is soha oly megátalkodottsággal nem sürgetettek, mint most. Az Amerikai Országlószékek a' Spanyol Követtel Ritter Onis úrral folytatott levelezései, 's az Amerikai Ministerialis újságleveleknek kétséges értelmű irásaik, elég nyilvánosságosan kimutatják az 'Országlószék' czélzásait. Még lehet ugyan, és ezt ezen levelek ironiás hangon erősítik is, hogy az ő Elölülők talám fennhagyott magának valamely kifogásra való utat, hogy a' Generális Jackson' tselekedetét, ha kívántatni fog, hibásnak nyilatkoztassa ki: a' melly esetben ezen Generális kötelessége fog lenni, hogy elő mutassa azon igasságát, melly mellett oly lépéseket

tett, a' mellyek hadakozást vonhatnak hazájára."

Annak kinyilatkoztatására, hogy ne gondolják az Egygyesült Státusok azt, hogy az Angliai Országlószék ne tudná, hogy ők mitsoda készülleteket tesznek, 's készülleteikkel hova néznek, ezen napokban ily megjegyzéseket adta ki ugyan ezen Ministeri újság: —

„Ez előtt valami tíz napokkal az Egygyesült Státusoknak négy hajójit látták a' Balticum tengeren, mellyek üresen eveztek Petersburg felé, hogy ott tengeri munitziót rakjanak fel. Oly rendelkezés volt elejikke adattatva, hogy útjokat legnagyobb sietséggel folytassák vissza Amerika felé. Ez, nem az első alkalmatosság, mellyel nekünk tudunkra esett az a' sürgető iparkodás, mellyel az Amerikaiak nem csak a' tengeri, hanem az egyébféle munitziót is, tudniillik ágyut, puskát, 's puskaport gyűjtik. De több az, hogy itt nálunk a' Themse vizén is, nagyobbára efféle hadi készülletekkel, golyóhissal, ágyuval, 's puskaporral rakják meg hajójikat az Amerikaiak. Nem régen egy ily hajójok tsupa 24 fontos ágyukat rakott fel 's vitt el innét, pedig az ily nagyságú ágyuk már nem kisebb hanem csak fregát (30 's 40 és 48 ágyus) hajórávalók. Mind ezek nem titkon, hanem a' közönség' szeméi előtt történnek; 's mi is erről nem egyébért emlékezünk, hanem csak azért, hogy fontos dolognak tartjuk, és nem azért mint ha csak legkisebnyire is oda czéloznánk gondolatunk által, hogy meg kéne a' dolgot akadályoztatni. Más szókkal, mi mind ezeknek megemlítése által csak azt akarjuk kijelenteni, hogy mi tudjuk mik történeket. Hitelesnek látszik lenni, hogy ezek a' hadi készülletek, mellyek, mint említettök, mindenünnét összevásároltatnak, három féle czélra valók. Részszerént a' Spanyol Insurgenseknek adattatnak el; a' más részit a' Spanyolok ellen való ha-

dakozásra tartogatják vagy magok az Améri-
kai lakosok vagy az ök³ Országlószéke;
a' harmadik rész, egy más harmadik el-
lenség (Anglia) ellen való hadakozásra
van szánva, melyre az Amérikaiak, a'
magok fennjáró hivattatassok (vocatio-
jok) szerint, nagyon hajlandóknak lát-
szanak lenni."

Ezen megjegyzései között az Amé-
rikai újságleveleknek a' Floridai dol-
gokról szoltó ironiás tudósításaikról
is emlékeztet leve a' Kurir. Mint itye-
neket a' következőket hordja-fel:

Első helyet ad a' *Ministeri National-Intelligencernek*, *Washingtonban*, a' melly ekképpen irt Jun. 23-
dikén: — „Generális Jackson tól az-
olta hogy *St. Marksból* tovább indult,
semmi tudósítások nem érkezének: ez
az oka, hogy mi Pensacolának el-
foglaltatásáról, melyről magános levelek
által már két felől is tudósítottunk, ön-
nön ítéletünket még ki nem nyilatkoztat-
hattuk. Annyit így is kimondunk, hogy
mi ennek elfoglaltatásán keveset kételke-
dünk, 's egyszersmind az is hihetőnek
lenni látszik előttünk, hogy, ha ezen dolog
tsakugyan megtalált történni, ennek cró-
szak által kellett esni, mert fel nem te-
hetni, hogy a' Spanyol Tiszti-kar egy lly
nevezetes helyet oda hagyhatott volna,
a' nélkül, hogy legalább valami ellent-
állást mutasson. Ezen Generálisnak tu-
dósításai kétségenkívül majd azon okokról
is tudósítani fognak bennünket, melyekre
nézve ő ezen lépést tette. Oly vélekedés
van, hogy Országlószékünknek nem lett
volna ezélsása az, hogy ily eszközzel él-
jen: noha más felől azt is feltehetjük, hogy
a' Generalis elejébe adatott telyes hata-
lomnak, mely szerént az ő tulajdon meg-
ítélésére bizattatott vala, hogy a' mi ha-
tárainknak bátorságára meglívántató esz-
közöket kiváloszthassa, lehetett az a' szük-
séges resultatuma, hogy Pensacolát
elfoglalja. Példának okáért, ha feltesz-

szük azt, hogy az Indus fegyveres se-
regek Pensacolának vették útjokat,
így senki kétségbe nem hozhatja, hogy
Gen. Jacksonnak jussa volt őket ott is ül-
őzni 's onnét is elkergetni."

Az *Aurora* nevű újság ugyantsak
Washingtonban ekképpen szoll Jun. 22-
dikén: — „A' mi előlülünk, a' *Chesa-
peak* öbliből, a' hova útját vette vala,
hirtelen 's véletlen vissza jöve. Az itt lévő
külső Ministerek ezen egész héten nagy
mozgásban valának: Azt mondják, hogy
a' Spanyol Követ Don Onis Lajos úr,
ki most Bristolban tartózkodik, mi-
kor Pensacolának elfoglaltatását meg-
hallotta, ekképpen kiáltott-fel: *Uno tie-
ne la fama, y otro carda la lana*.
Mi elvárjuk ezen mondásnak fordítását
(Ennek fordítását, nem tudván Spanyol-
lul, a' M. Kurir is másra bizza). Hall-
juk, hogy azt is mondotta volna Don
Onis úr, hogy *Pensacolanak* reáron-
tás által lett megvétele tsak formalitás
(szinlés) lett volna; nem löttek ott ki
egy golyobist is. A' többit várjuk idő-
től. Azonban meglehet, hogy tiz napok
nem telnek-el, míg azt fogja látni a' kö-
zönség, hogy Gen. Jackson ellen nyilván-
ságos per indított azért, hogy az elejébe
adatott rendeléseket nem jól magyaráz-
ta, mint Generális Mathews is tsele-
kedett, úgy értvén az elejébe adatott
útasítást, hogy *St. Augustint* foglal-
ja-el."

Ezen, 's több ezekhez hasonló, Améri-
kai tudósításokról mondja a' Londoni Ku-
rir, hogy tele vannak ironiával. A' mi
Pensacolának valóságos elfoglalta-
tását illeti, erről még tsak az itt követ-
kező, előre való rövid tudósítások talá-
tának az Améri-
kai újságlevelekben: —

„Generális Jackson, *Pensacolat*
(magát a' várost) Május' 24-
dikén egy puskának kisütése nélkül foglalta-
el. Az ő serege áll 1200 emberből, 's
elesége nem lévén, útjában sokat szen-

vedett; lova is elhullott 180 darab: de az emberei, mind e' mellett is, tele vannak tüzzel. A' következett napon Barancas várátis, melly a' kikötőhelynek oltalmazására szolgál, körül vétette a' vezér. Ezen vár meglehetőes erősség volna, ha egy hegy nem volna szomszédságában, melyről reá lehet ágyuzni. Május' 28-dikán, három napi ágyuztatás után feladta magát, de tsak azért, hogy az őrző sereg között támadás ütött-ki, külfömben még tovább is oltalmazta volna magát. A' két résznek holtakból és sebesekből álló vesztese 20 emberekre telt. A' Spanyol őrző sereg 300 emberekből állott, a' kik Havannába szállítatnak által, melly azt mutatja, hogy az Amérikiak ezentúl magok akarnak itt őrző sereget tartani. Misoda indulattal viseltessék az Amériki nép ezen foglalás eránt, a' Mobile béliek megmutatták, a' kik, értéssekre esvén hogy a' Pensacolai erősség, Barancas, magát védelmezni akarja, azonnal útnak indítottak egy ostromló ágyukból álló tsapatot; 's már a' városi fegyveres népnek nagy része készen állott, hogy a' Gen. Jackson' seregének segítségére siessen: de feladván az erősség magát, se' egyikre se' másikra nem vala szükség.

A' Londoni másik Ministerialis újság, melynek Morning-Post a' neve, nem látja olyan veszedelmes dolognak a' Floridák' elfoglaltatását, vagy más szókkal, nem gondolja, hogy oly nagy hadakozási tűz támadjon belőlle, mint a' Kurir vélekedni látszik. Azt mondja tudniillik az előlemlített újság, hogy a' Spanyol Országlószerk a' Floridák' elfoglaltatásáért se' fog egyebet tenni, hanem tsak azt, a' mit akkor tett, mikor a' Portugallusok Montevideót elfoglalták. Mit tett ekkor? Az Európai nagy Hatalmasságokhoz folya-

modott közbenjárásért. Ezzel fogja megérni most is.

A' Ministerekkel ellenkező Londoni újságlevelek is megegygyeznek abban a' Ministerialis Morning-Postal, hogy Spanyolország semmi hadat nem fog indítani az Amérikiak ellen a' Floridákért: hanem ezek egészszen ellenkező tekintetből itélnék ekképpen. A' Morning-Chronicle így fejezi-ki ezen itéletet: — „A' Floridák' elfoglaltatása nem okoz Madridban oly nagy megindulást, mint Londonban okozott. Régen által látta azt a' Spanyol Kabinét, hogy ezen dolgok így fognak történni; 's találtatnak oly emberek is, a' kik azt hiszik, hogy ez a' dolog, így volt az Amériki Országlószerkkel egygyetértőleg kitsinálva, cinteve, úgy, hogy minden protestálások, ellentmondások, mellyeket várni lehet, tsak formálításból, színlésből, fognak tétetni.“

Az alatt, míg azt várnók, hogy melyik fog ezen külfömböző vélekedések közül betelyesedni, Generalis Jackson tüzesen folytatja elkezdett munkáját. Oly magános leveleket közlenek onnét az újabb Amériki újságlevelek, hogy mihelyest Gen. Jackson Pensacolat elfoglalta, a' Státus' gazdálkodását 's Birói foglaltóságait folytató Hivatalokat azonnal organizálta, 's egy Katonakormányozót rendelt oda, kinek neve King (egy Oberster). Mondják, hogy a' Pensacolai volt Spanyol Kormányozó Masot, az őrző sereggel Havannába megérkezvén első munkája volt, hogy az ott lévő Fő Kapitányt arra vegye, hogy az Északi Amériki Eggyesült Státusoknak minden ott találtató vagyonaikat 's hajójikat letartoztassa.

A' Baltimorei újságban néhány Buenos-Ayresi levelek jöttek-ki, mellyek annak a' nagy elragadtatásnak leírásával vannak tele, mellyel az Északi Amérikiak

Státusok' Biztosait fogadták a' La Plá-
t a i Egyesült Státusok. Magától értő-
dik, hogy sok vendégséget adtak nekik,
's hol sok féle patriotai éljen - kívánások
előfordultak. Egy szegény (fiatal kato-
nának, kit a' felsőbbek eránt való en-
gedetlenségért meg akartak lőni, meg-
kegyelmezett ugyantsak ezen Biztosok'
kérésére az Előülő. Az egygyik Biztos
Chilibe is elment, kétségkívül, hogy
ott is szemügyre vegye, hogy mihez le-
hessen bizni.

Spanyol Ország.

A' Madridi Udvari újságnak Jul.
23-dikán kijött darabjában ilyen nevez-
tes tzikkely olvastatik: —

„A' mellett az Öszszeszövetkezett Ha-
talmasságok által tététt nyilatkoztatás
mellett is, hogy az Ácheni gyűlésre
semni féle Diplomatikai Ágens botsát-
tati nem fog, bennünket mindazáltal
tsakugyan az az igasságos remenség táp-
lál, hogy ezen Monarkhák méltóztatni
fognak figyelmetes tekintetre venni zo-
kat a' felettébb fontos egyenetlenkedése-
ket, mellyek a' mi Udvarunk és a' Por-
tugallus Udvar között fennforognak. —

„A' mi pedig a' (Déli Amérikában)
már előfordult nagy történeteket, és azt
is, a' mi Floridában gyaníthatókép-
pen elő fog fordulni, illeti, megbánta-
nók a' Felsőges Monarkhákat, ha az ő
buzgóságok felől, mellyel ők egy oly
veszekedésnek indító okait 's kifejtődé-
seit meghallani fogják, a' melynek fel-
számlálhatatlan következései lehetnek, ké-
telkednénk.“

Arról emlékeztvén némely újságleve-
lek, hogy a' Londoni Követségi titoknok-
nak Madridba lett visszaérkezése után
onnét azonnal sokféle Kurirok küldett-
tek-el, erre mások azt a' megjegyzést
tették, hogy e' nem tsuda, mivelhogy
ma egy Hatalmasság sintsen ily sok és
oly fontos alkudozásokba clegyedve, mint

a' Spanyol Udvar. Ilyenek főbbképpen
az ő Portugalliával, az Északi Amérika-
akkal, 's talám a' maga tulajdon elpár-
tolt tartományaival való alkudozásai is.
— A' Kadixi második nagy expedízió-
nak kivezéséhez való készüléséről semmi
hír nintsen. — A' Királyi Válese k
(Obligázió) a' Bőrzén 85per Centet vesz-
tettek a' múlt Juliusban. — Egy Co-
runnából Londonba érkezett tudósi-
tás szerént mostanság egy oly erős pré-
dáló insurgens hajós tsoport olállkodott
a' Gallitziai, névszerént az Ortegali és
Finisterrae nevű Spanyol tengeröblökben,
hogy Fregát, Korvette, 's Brigg is volt
a' hajók közt, 's a' part mellett járkáló
apró kereskedő hajókon kívül, 42 nagyob-
bakat ragadozott volt el. A' ragadozás-
ban azt a' módot tartják ezen tengeri
predálók, hogy az elfogott hajókról az
embereket a' partokra kitesztik, 's a' ha-
jókat, ha megérdemlik, Buenos-Ayresbe
küldik, ha pedig erre nem érdemesek,
felégetik.

A' Frantzia újságók azt beszéllik,
hogy 14 hajókból álló tsoport, a' melly
Jun. 20-dikán evezett-ki Kadixból, a'
következett napon mindenestül fogva azon
insurgens hajós sereg' ragadományává
lett, melly a' St. Vinczeut fokánál
olállodik.

Török Birodalom.

Innét rüt történetről irnak a' közön-
séges levelek: — Egy időtől fogva (gy
szoll a' Bavariai egygyik újság) a' Török
Birodalomban 's kivált Siriában és Pale-
stinában sok és igen heves üldöztetése-
ket szenvedtek a' Catholicus Keresztyé-
nek nem annyira 's nem is egyenesen a'
Törököktől, hanem inkább a' magok' tu-
lajdon Keresztyéa hazafitársaitól, az úgy
nevezett Schismaticus (Nemegyesült) Gö-
rögöktől. Már több hónapoknak előtte el-
terjedett vala az a' hír, hogy ezen vallás'
sorsosai Jerusalemben a' Szent Sirt

elfoglalták, 's az ott lévő Catholicus Barátokat, kiket, mint a' Kristus' temető helyének őrzőit a' Törökök régtől fogva legkíszebb bántással nem illeltékvala, minekutánna nagy hegyetlenségeket követtek volna el ellenek, onnét erőszakosan elkergették. Már most Aleppo, Siriának fő városa, melyben több mint 12,000 Catholicusok laknak, lett a' Görögök' ingerlése által, még sokkal hevesebb 's szélesebb a' kiterjedő üldöztetés' theátrómává, mint ez egy Catholicus Papnak Aleppóból Május' 16-dikán írott leveléből kitettzik, melynek summas foglalata ennyiben áll: —

„Az Aleppói Nemegyesült Püspök, úgymond, azt terjesztette a' Konstantinápolyban lakó Görög Patriárkha által a' Török Császár elejébe, hogy a' Catholicus Papok olly tsábitók és lázszatók volnának, a' kik gonosz és hűségtelen mesterkedések által a' Török birodalombéli egyéb Keresztyén lakosokat a' Frankok's átaljában a' Catholicusok' vallására téríteni iparkodnak. Az efféle feladások által egy oly Császári parantsolatot (Halti Scherifet) nyertek ki az emlíett Püspök és Patriárkha, melynek végrehajtása rettegéssel és gyászszal töltötte-be Aleppo városát, 's vér és könnyhullatás' patakát, okozott. Aprilis' 4-dikén 14 Catholicus Papok a' városból számkivettettek, 's ugyan azon hónapnak 16-dikán minden Görög-ritusu Catholicusoknak (Unitus Görögöknek) tudokra adatott, hogy ezentül a' nemegyesült Görög Püspököt esmerjék a' magok Főpásztorjoknak, 's ennek templomába mennyenek istentiszteletre; 's szoroson megparantsoltatott nékiek, hogy egygyik is közülök a' Catholicusok' templomába menni ne mérészeljen. Ezen első napon tizenegy ártatlan áldozatok gyilkoltattak-meg, 's a' tömlöztöket azon Catholicusok töltötték tele, a' kik ezen igasságtalan rendelés ellen protestálni mérésziettek. Találtak

tak némelly oly gyenge szivűek, kiket a' halálnak szemlélése elrettentett; mások, kivált a' tehetősebbek, elfutottak a' Libanus hegyei közé; a' többek ott maradván, álhatalatosan viselik magokat. Hogy a' Catholicusok még attól a' szivcrössítő vigasztalástól is megfosztatassanak, mellyet nékiek a' Szent Vallás nyújt, legszorosabban megtiltatott az Unitus Missionariusoknak az olyan házakba való bemenetel, a' mellyekben valamiféle, akármiféle, Heresztyén hitű lakosok találtaknak. A' Frantzia Konzul szollott ugyan ezen Missionariusok mellett, 's közbenjárásának fundamentomául megemlítette a' legnyilvánosabb Kötéseket, mellyeknek ereje szerént ezen papi személyeknek meg van engedve, hogy papi hivataljaikat szabadon gyakorolhassák: de oly választ kapott a' Baschától írásban, hogy neki magának is tudára vannak ezen Kötések; de ő, Monarkhájának parantsolatait tsakugyan mind ezek mellett is betöltetni tartozik. Az Austriai Közönséges Konzul Ritter Picciotto Raphael úr is, ki a' Török Országlószék előtt nagy betsületben van, 's ki a' Porta és Frantziaország között való hadakozásban 's egyéb alkalmatosságokkal is sok és nagy szolgálatot tett a' napkeleti vidékeken lakó Catholicusoknak, most is mindent elkövetett, hogy sorsokat könnyebbé tehesse, 's jusaikat fenntartathassa. 'S valósággal egy oly idő pontban, midőn az Európai Monarkhák minden vallási istentiszteletnek egyenlő oltalmazást engedtek, nem kellene ily nehéz dolognak lenni, annak, hogy a' Törökbirodalomban a' Catholicusok a' magok vallása szerént való isteni tisztelte nézve bátorságba helyezettődjenek, vagy legalább meg kellene gátoltatni annak, hogy ők éppen azon Vallás' szolgálainak mesterkedései 's hegyellen türehetlensége által zavartatassanak-meg, a' melly Religiónak éppen azon Szent Szöve-

tség' Fundálója is sorsosa, a' melly Szövetségnek czélzása az, hogy minden Keresztyénket, mint atyafiakat, azon egy közönséges kötés által összszetsatóljon! Itt a' veszedelem siető segedelem nélkül kipótolhatatlan lesz. Már azzal ditsekesznek a' *Schismaticusok*, hogy egyetlenegy napon annyit vissza nyertek tőlünk, a' mennyit a' mi Missionáriusaink ötillők száz esztendőknék lefolyta alatt elnyertek vala; 's már titkolódás nélkül mondják, hogy ők minden Catholicusoknak innét lejendő elűztetését véghez fogják vinni; 's ezt ők, ha siető segedelem nem fog ellenek találatni, megvesztegetés 's egyéb tilalmas eszközök által kétségen kívül végre is hajtják. Alig telt el negyven napja, hogy az üldözéshez hozzá fogtak, 's már a' végső ponton állanak a' dolgok."

Ezt a' rút dolgot Alepóban már tsakugyan megszüntette az ott lévő Bascha, maga, önként. Az onnét Május' 31-dikén indult, 's *Konstantinápolyon* által érkezett tudósítások szerint, által látván ezen Bascha, hogy melly nagy igazságtalanság légyen ez a' Catholicusok ellen támasztatott üldözés, egy Jilamot, Birói ítéletet, hirdettetett-ki, melyben ki nyilatkoztatja, hogy a' Kora'n törvényei az Ottomannus birodalomban egygyik Keresztyén hit' sorsosainak se' adnak a' másíkok felett semmi némű elsőséget, melyhez képpest a' Catholicusok minden előbeni szabadságaikba lépjenek vissza, valósi istentiszteletjeket gyakorolják, és azok, a' kik számkivetésbe küldettettek, a' városba térjenek vissza. Ez a' Jilam már Konstantinápolyba is megérkezett ugyan, hanem ezen tudósításnak onnét

lett elindulásáig még senki se' találkozott volt, a' ki azzal a' bátorsággal birt volna, hogy a' Császárt effelől tudósítsa, mivelhogy ezen Jilam szemtől-szembe ellenkezik a' Császárnak Aleppóba küldött parantsolatjával.

Nagy Britannia.

Az Anglus Északi Amérikában lévő Felső Canada i lakosok egy kérést készítettek a' Régens Princzhez, mely már közönségesen kijött az ugyan azon tartomány Spectator nevű újságában: —

„A' hadakozás már három esztendeje hogy megszűnt, így szollanak az esdeklők, de ezen három békeséges esztendők még semmi bizonyosságát nem mutatták az anya haza' erántunk való jó indulatjának. Oly kereskedő kötések tétettek, mellyek a' mi kereskedésünknek ártalmasok; mesterségeink 's kereskedésünk virágoztatásának minden intézetei félbeszakasztattak; 's váraink özszeomlottak. Lakosaink az utóbbi hadakozás alatt sokat vesztek; kárvallásoknak megfordittatása nekik megígértetett 's meg is betsültetett; de nem teljesítetett. Fiatl embereink, a' fennálló törvények ellen, de Parlamentomunk határozására, tsátázní a' határon kívül menvén, megígértetett nekik, hogy földeket kapnak jutalomul: de nagy részt még most is várják az ígért jutalmat. Ezen politikai hibáknak tsak néhány emberek az okozói. A' Régens Princz bizonyosan segítenc a' dolgon, ha tudná. Vajha fülébe mehetnének lakosaink' panaszaí! 's több effélék." — Azt jegyzik-meg némely írók, hogy mikor az Eggyesült Státusok Angliától elszakadni készültek, ők is ily hangon beszéltek volt.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Augustus' 14-dikén 226 $\frac{1}{2}$ — 17-dikén 224 $\frac{7}{8}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Nyitra Vármegyéből.

Ezen N. Vármegyében több jótévő Uraságok 's egyéb magánosok a' múlt esztendőben 5205 forintokat és 3 krajzárokat tettek vala öszsze, 's ezen summát az idén is 648 forintokkal és 57 krajzárokkal nevelték, oly végre, hogy az egész summa a' tisztelt Vármegyebeli születésű invalidus katonák' élelmének megjobbítására fordítottassék, melyre nézve ezen summa a' Nagy Szombathban lakó invalidusok' fiok kassájába tétetett-be, 's úgy intéztetett-el, hogy interesre kiadattatván, a' hejövő interes a' meghatározott célra fordítottassék. — A' fő Hadi Cancellaria köszönettel emlékeztvén ezen hazafiui jótételről, megígéri, hogy effelől Császár ő Felségét is tudósítani fogja.

B é t s.

Egy ahozértökből és tisztviselőkből álló biztosság előtt próbát tettek itt a' múlt Jul. 21-dikén a' gőzhajónak a' vizen felfelé való menzielével. Ezen hajónak tulajdonosa Bernhard Antal és a' társasága. Előbb a' hajó belső részeit vizsgálta-meg a' biztosság, 's minnekutánna úgy találta, hogy minden készülék, mellyek a' bátorságra 's egyéb tekintetben is szükségesek, megvagnak-benne, és semmi veszedelmtől félni nem lehet, ekkor megindították 's 350 mázsányi teréhvél egy minutum alatt 50 ölnyi utat tett a' viz ellen felfelé. A' próbatétel a' Nuszdorf mellett folyó Duna' ágán esett. Az úgynevezett rokászigete mellett oly sebes lévén a' Duna, hogy egy min. sec. alatt 8 lábnyomnyit halad, különös készülettel élt Bernard ur a' hajónak hajtására, melly a' maga találmánya 's tulajdonképpen arravaló, hogy annak segedelme által a' viznek ily sebes folyásán is erőt lehessen venni. Lefelé oly sebességgel haladott a' hajó, hogy egy minutum alatt 150 ölnyi utat tett. Le

és fel felé könnyen megfordúl; vasmatka' segedelme nélkül megáll a' vizen; az evezője akár melly felé igazítottatik. —

A' folyó Augustus' 9-dikén, vasárnapon és nagy számú nézők' jelenlétében, ugyan azon helyen második próbát tettek ezen hajóval. Most még egy más hajót is kötöttek utánna, melyre ől fa volt felrakva, a' melly terhet valami 800 mázsára lehet betsülni. Ezen nagy teréhvél is majd oly könnyen ment a' hajó a' vizen felfelé, mint az előbbeni kissebbel. Ezen próbatétel után Maximilian ő K. Fő Hertzegsége, az Alsó Austriai Országlószék Elölülője B. Hochkircheni-Reichmann 's más főrangú személyektől kísértetvén, a' hajóba bement, 's ott is szemlélte annak le és fel 's oldalfélt a' partfelé való evezését. — A' próbatétel valamint az első úgy ezen második alkalmatossággal is egészszen megfelelt a' várakozásnak. Már most Pestre lemenvén, onnét előbb Komáromig, 's innét ismét gabona teréhvél fog Béls felé felevezni, 's ekképpen a' Circularban elejébe szabott feltételeknek megfelelni, hogy az ígért privilegiumot kézhöz kaphassa.

A' Duna' folyása, melly átaljában mindenütt sebes, 's ezen sebessége oly különböző, hogy némely helyen kétszer is felyül haladja a' közepszerű sebességet, az ő némely helyeken való kitsiny mélysége 's rendetlen folyása, mind ez ideig oly sokféleképpen akadályoztatták a' gőz hajónak evezését, hogy a' czélnak jó és bátorságos módon való elérhetésére különös készületeket kellett feltalálni hozzá. De már mind ezek meg lévén, a' Monarkhiában a' kereskedésnek 's különösen a' Magyarországgal való közösülésnek nagy hasznára fognak lenni. — (Ezen előadás a' Bétsi Udvari újságban adatott-ki).